

HANGYA

Szövetkezeti Központ Székelyudvarhelyt.

E cím alatt a „Székely-Udvarhely“ közelebb megjelent számában egy értekezletről számolt be a nyilvánosságnak, melyet a vármegye prefectje Dr. Cornea Tamás múlt évi december 30-án tartott a vármegyeház üléstermében.

Amit a Székely-Udvarhely vagy annak ismeretlen cikkírója évtizedek óta hirdetett Székelyudvarhelyről, hogy a székelység természetes központja — a jelenlegi prefect „éles megfigyelése is észrevette“ — és „mivel a vármegyei fogyasztási és értékesítő szövetkezetek s általában közgazdasági életünk pangának, a kereskedelem, az ipar alig valami,“ értekezletre hívta össze a vármegye összes szövetkezeteinek vezetőit és más vezető embereket, hol is a következőkre figyelmeztette őket:

1. A múltban is volt szövetkezeti központja a vidéknek a Hangya Budapesten, úgy ma Bukarest a mostani főváros felé irányíthatjuk figyelmünket, ahol megtalálhatni olyan mintájú szövetkezeti központot.

2. Udvarhelymegye fogyasztási és értékesítő szövetkezetei belépnének a szövetségbe és Székelyudvarhelyen lenne a központ, mely a bukaresti központhoz csatlakozna.

3. Minden árut, fogyasztási cikket, gazdasági eszközöket sokkal olcsóbban lehet ezen csatlakozásban beszerezni, mivel a bukaresti központ állami támogatásban részesül s így a szállítási költségek lényegesen csekély összegbe kerülnek. Ez óriási előny volna a mai viszonyok közt, melyeket — a hírlapi cikk szerint — a vármegye vezetője is leplezetlenül rosszaknak minősített.

4. Az alapszabályok majdnem ugyan azok, mint a Hangyáé. Egy üzletrész 50—5000 lei. Leghelyesebb, ha minden szövetkezet egy 5000 leies üzletrészt jegyez, miáltal nagyobb tőkéhez jutva biztosítják maguknak a bukaresti központ nagyobb hitelét.

Gondolják tehát meg a szövetkezetek vezetői a dolgot és jelentsék be február elején belépésüket az új szövetkezeti központba. „Senki kényszerítve nincs, de jól fontolják meg cselekedetüket stb.“

A cikk írója a maga részéről nem foglal állást határozottan és feltétlenül az átlépés mellett, de három nagyjelentőségű tényre mutat rá és pedig, hogy Székelyudvarhely a székelység természetes központja éppen Románia kellős közepén fekszik, hogy ha a prefect ur vasuti tervezete megvalósul, a város jövő fejlődése belátható időn belül nagyot lendül és végül addig is fel kellene használni a tengerpart előnyeit, mely Bukarest után összeköt a világ-forgalommal.

Az udvarhelyvármegyei fogyasztási és értékesítő szövetkezeteket a Hangya alapította és hosszú évek barátsága köt azokhoz. Kellemetlenül érint, hogy azokat akkor, amikor a kezdet nehézségein túl segítették, az állam egyik előkelő hivatalnok, a vármegye prefectje figyelmezteti az elhagyás és átcsatlakozás előnyeire. Kiemeljük mi is, hogy önkéntes elhatározást hangoztatott és minden kényszer kizárását, de a célzat és törekvés világos és a vármegye vezetője az államot képviseli minden általa össze hívott nyilvános jellegű értekezleten. A közigazgatás eddig nem avatkozott bele a szövetkezetek valamely központhoz tartozásának ügyibe, sem a román, sem a régi és multtal bíró szász, szövetkezeteket emlékezetünk szerint nem hívták értekezletre abból a célból, hogy államelőnyök kilátásba helyezésével ide vagy oda tereljék azokat.

Ezen kizárólag történelmi jellegű megállapítás mellett még egyet akarunk előadni, szintén általános jellegűt és pedig azt a megfigyelést a kertész-től, hogy az életerős és termőképes fát nem vágják ki azért csak, hogy másikat ültessenek helyébe, hanem ahol nincs oda ültetnek újat. E tekintetben az államnak, ha ambíciót csinál a szövetkezetek elterjesztéséből, igen nagy tere nyílik a Romániához kapcsolt területeken is, itt Erdélyben is például, ahol tisztán román lakta vidéken nemcsak hogy szövetkezeti boltok nincsenek, hanem semmiféle boltok, úgy, hogy a lakosság napi járó földre talál egy pakk gyufát.

Közelebbről nézve az áttérés azon előnyeit, melyeket az értekezlet vezetője szövetkezeteink figyelmébe ajánlott, azokat olyanoknak el nem ismerhetjük.

Való ugyan is, hogy a Romániában lévő Hangya szövetkezetek központja tényleg Budapesten, egy idegen államban nem lehet, de éppen azért szakadtunk el a budapesti központtól és alakult Aiud (Nagyenyed) székhellyel a romániához csatolt volt magyarországi területen lévő szövetkezeteink részére új romániai központ, melynek alakulásáról a vármegyei prefect urnak ottani szövetkezeteink révén bizonyosan volt tudomása. Már most csak azért, mert a Hangya szövetkezet központja a magyar fővárosban volt, azt állítani, hogy a romániai szövetkezeteknek Bukarestben kell központot keresni, önmagába nem jelentős érv az elszakadásra, mivel a szövetkezetek ellátása ugy sem a fővárosból történik, kivált, ha az nem ipari és kereskedelmi központ, aminthogy például a szász szövetkezetek központja soha sem volt Budapesten és mégis virágzó üzleteket létesítettek.

De a bukaresti központ is Székelyudvarhelyen valamelyes kirendeltséget, vagy átmeneti raktárt kellene szervezzen, ami a Hangya

szövetkezetekre nézve már megtörtént és annak továbbfejlesztését mi is tervezzük.

Miben áll a jelenlegi nehézségek oka? Elsősorban a vasuti szállítás hibáiban és hiányaiban. Nincsenek mozdonyok, nincsenek kocsi elegendő számban. Nincs fűtőanyag kellő mennyiségben. Minden leromlott és személyi mint anyagi vonatkozásban a vasut nem képes a forgalom igényeit kielégíteni. Fog ezen a bajon a Bukaresthez célzott csatlakozás segíteni? Hiszen ezen csak a vasut segíthet és józan ésszel nem lehet arra gondolni, hogy az udvarhelymegyei szövetkezetek érdekében a többi rovására megkülönböztetést tenne a vasut.

Nem ismerjük továbbá annak a közelebbről meg nem nevezett bukaresti központnak sem az új községi szövetkezeteknek, mint ama központ tagjainak alapszabályait — éppen ezért mondjuk, hogy nem tudjuk minő szervezetbe kívánják szövetkezeteinket átvinni, de abból, hogy az általa nyújtandó hitel egyenes arányban áll az üzletrész nagyságával és ezért az 50—5000 leies üzletrész közül ajánlatosnak mondatott éppen a legmagasabbnak jegyzése — szabad legyen azt következtetni, hogy a kilátásba helyezett és kecsegtető állami támogatás ott sem tekint el a hitelnyújtás általános gazdasági törvényeitől.

Az állammal nem is tudjuk és nem is akarjuk fölvenni a versényt, de ez a szembeállítás egészen téves és indokolatlan, mert mi is teljes jogu tagjai vagyunk az államnak és még csak gondolni sem akarunk arra az eshetőségre, hogy az állam a mi régi kifogástalan általa bármikor és bárhol megismerhető, tisztán kereskedelmi népgondozó működésünket állami kedvezmények egyoldalú ígérese és nyújtása által gyöngíteni — akadályozni akarná.

De szövetkezeteink jelenlegi hiányos el látásának a másik oka a tőke elégtelensége sem olyan nemzetgazdasági jelenség, melyen a bukaresti központhoz kívánt csatlakozás rögtön segíteni tudna. Az állam pénzforrásai igaz, hogy semmiféle magánintézmény, vállalatával kiterjedésük és bőségük tekintetében össze nem mérhetők, de könnyű bizonyítani azt, hogy az átmeneti nehézségek jelenleg éppen olyan mértékben meg vannak az újra berendezkedő hirtelen kétszeres területtel megnövekedett új államokra nézve is.

Csak a folytonos, mondhatni minden hó elsején visszatérő fizetési nehézségekre és arra hivatkozunk, hogy magának a vasut egyes részeinek haszonbérbe adásáról, mint befejezett tényről írnak a lapok.

Nem ismerjük annak a bukaresti központnak összekötését az állami pénztárakkal, de az u. n. városi népszövetkezetek törvénye (Decretul lege No. 614. din februarie 1920.) mely

az egész román királyságra kiterjed 10 millió leit biztosít az állam hozzájárulásaként.

Egyetlen vármegye szövetkezeteire valami jelentékeny, megfelelő összeg nem eshetik — ellenkező esetben feltehető, hogy közölve lett volna az is.

A jelenlegi nehézségek a legnagyobb valószínűséggel az átpártolás esetében is megmaradnának, mihez kétségtelenül hozzájárulna mind az a rázkódtatás, mely a felszámolással mindenesetre együtt járna. Semmi egyéb okra, mint gazdaságira nem kívántunk itt rámutatni, de ezek is elegendők arra, hogy szövetkezeteink maradjanak meg tovább is azoknak, amiknek születtek: „Hangya” szövetkezeteknek.

A központ közleményei.

Ügyvezetés. A dohány, bélyeg, só árusítási és italméréssel bíró szövetkezetek üzletvezetőinek épp úgy, mint a múltban, nagy korúságukat, illetékességüket, állampolgárságukat igazoló bizonyítvánnyal kell rendelkezniük és ezeket újra be kell mutatniok. Felkérjük a fenti engedéllyel bíró szövetkezetek ügyvezetőit, hogy a község előjáróságától a fenti bizonyítványokat szerezzék be és az illetékes pénzügyigazgatósághoz sürgősen terjesszék fel.

A szövetkezeti alkalmazottak fizetési utánjáró nyugtáblevegylet illeték legkésőbb január 15-ig az illetékes adóhivatalhoz befizetendő. E célra szolgáló nyomtatvány a közgyűlési iratok között található.

Felhívjuk azon üzletvezetőket, akik óvadékokat vagy annak egy részét annakidején a központba küldötték be, jelentsék azt hozzánk, hogy azok áttétele iránt intézkedhessünk. Bejelentendő az összeg s a beküldés ideje is.

A rézgálic szükségletek bejelentése. Miután központunk a múltban is gondoskodott rézgálic (kékkő) szükségletéről, úgy a jelenben is gondoskodni óhajt. Felkérjük szövetkezeteink ügyvezetőit, sziveskedjenek a szövetkezeti tagok rézgálic szükségletét összeírni és azok összmenységét központunknak postafordultával bejelenteni. Ezzel kapcsolatosan közöljük, hogy egy gyár több vagon 98%-os kristályos rézgálicot rakított be hozzánk, melyre opciót adott s azt elsősorban a Hangyának kínálja fel. Természetes dolog, ez ügyben érdemleges tárgyalást csak akkor folytathatunk a gyárral, ha ismerjük azt a mennyiséget, amelyre szövetkezeteinknek szüksége van és tudjuk, hogy e mennyiségre kellő készpénz fedezet a szövetkezetek pénztárába be is fog folyni.

A nehéz pénzügyi viszonyok központunkat is abba a helyzetbe hozták, hogy árukat csak úgy tudunk beszerezni, ha a szövetkezetek e téren támogatnak, vagyis feladott rendeléseikre mindenkor megfelelő összegű készpénzfedezetet nyújtanak. Így a jelen esetben is csak akkor járhat eredménnyel gondoskodásunk, ha a szövetkezetek segítségünkre lesznek a kékkő szükségletek beszerzésénél és jelen felhívásunk folytán sürgősen összeírják tagjaiknak rézgálic szükségleteit s azt közlik velünk, hogy annak alapján mi is érdemlegesen tárgyalhassunk a gyárral. E kérszünk gyors elintézése abból a szempontból nagyon fontos, hogy ily módon a szőlősgazdák rézgálic szükségletei időben lenne biztosítva, mert mint fentebb is említettük, az áru nagyenyedi raktárunkba van beraktározva. A rézgálic árát a gyárral létesítendő megegyezésünk után azonnal közölni fogjuk szövetkezeteinkkel.

Rövidáru osztályunk ezúton is tudatja szövetkezeteinkkel, hogy raktárunkban újabb különféle norinbergi és rövidáruk dus választ-

lékban érkeztek. Nagyobb készletünk van „Waldes”-féle szivarka papírok és „Waldes-Antob” szivarka hüvelyekben.

Ellenőrzés. Január hó 1-től a Hangya központ összes szövetkezetei, így a nagyváradi kirendeltségünk körzetébe beosztott szövetkezetek ellenőrzési munkálatait is a nagyenyedi központ fogja irányítani, levelek ellenőrzési ügyben tehát csak a nagyenyedi központhoz intézendők. Ellenőrök kiszállása iránt csak a nagyenyedi központ intézkedhetik, ellenőrt legalább 2—3 héttel a kiszállás időpontja előtt kell kérni a központtól, ellenesetben a kiszállásról az ellenőrt nem lehetne idejében értesíteni. Soronkívül ellenőrt csak megindokolt esetben küldhet a központ.

Alapszabály módosítás. Még mindig vannak Hangya szövetkezetek, amelyek a Nagyenyeden szervezett új központhoz való csatlakozásuk igazolására az alapszabályokat módosító közgyűlési jegyzőkönyvet nem terjesztették be központunkhoz, holott a belépési szándékukat a törzskönyvi lap aláírásával kinyilvánították.

Tekintettel arra, hogy e közgyűlési jegyzőkönyvre a csatlakozás igazolása szempontjából feltétlenül szükségünk van, ez alkalommal is kérjük a szövetkezetek vezetőségét, hogy a már megtartott alapszabály módosító rendkívüli közgyűlésről felvett jegyzőkönyv egy példányát késelem nélkül küldjék be a központhoz, illetve a netaláni akadályt hozzák a központ tudomására. Amennyiben egyik-másik szövetkezet azért késik a jegyzőkönyv beküldésével, mert a közgyűlést még nem tartotta meg, úgy a vezetőség intézkedjék az alapszabály módosító közgyűlés haladéktalan összehívására annál is inkább, mert a hatóságok gazdasági kérdésekben a gyülekezést a volt Kormányzó Tanács 2190—920. III. B. sz. rendelete értelmében engedélyezik.

Minthogy áruellátásra és az ügyvitel irányítására és ellenőrzésére csak a szövetkezet tarthat igényt, amely a csatlakozását igazolta, a közgyűlési, jegyzőkönyv sürgős betérjesztése a szövetkezetnek fontos érdeke. Ha a szövetkezet még a törzskönyvi lapot sem küldte volna be, úgy kérjük annak is azonnali betérjesztését.

Vasárujegyzék kivonat. Közöljük szövetkezeteinkkel, hogy raktárunkon nagyobb készlet lámpásáruval rendelkezünk dus választékban és igen jutányos árakkal. Ez uton is közöljük a lámpásáruk árát:

Kézilámpa kihuzó gyertyára	946/1	1 drb	9'60 L
"	946/2	"	12'50 "
"	987/1	"	7'10 "
"	987/2	"	9'80 "
"	919/12	"	12'— "
"	919/21	"	18'— "
"	095/1	"	20'— "
"	887/1	"	10'— "
"	819/1	"	15'— "
"	805/1	"	26'— "
"	805/2	"	27'50 "
Istállólámpa kiv. erős	869/2	1	25'— "
"	869/3	1	33'— "
"	853/	1	54'— "
"	952	1	46'— "
"	938/2	1	20'— "
"	938/3	1	23'— "
Viharlámpa	862/1	1	29'— "
"	862/2	1	34'— "
"	873/1	1	60'— "
"	873/2	1	80'— "

Évvégi könyvelés. Ellenőreink a szövetkezetek 1920. évi mérleg és zárszámadási munkálatait néhány nap múlva megkezdik. Feltétlenül szükséges ennélfogva, — amennyit en még meg nem történt volna — hogy a szövetkezetek könyvelője sürgősen az összes üzleti könyveket hozza rendbe és minden még könyveletlen tételt könyveljen el. A könyveket azonban nem szabad az év végén lezárni, mert a végleges lezárást a korona értéknek lei értékre való átszámítása folytán esetleg előálló eltérések keresztülvitele után ellenőreink fogják végezni. *A zárásnál elkövetett esetleges hibák javíthatása céljából szükséges tehát a raktárkönyvben a decemberi könyvelések végén két-három oldalt üresen hagyni és csak ezután könyvelni el a jövő évre könyvelendő tetteket, hogy így a raktárkönyvben az ellenőrző munkálatai részére hely maradjon.*

Nyomatékosan kérjük a szövetkezetek vezetőségét arra is, hogy amennyiben az év vége alkalmával meg nem tette volna, úgy mielőbb saját hatáskörében a szövetkezet árukészletét pontosan leltározza fel és a leltártételeket számsítsa ki, hogy ellenőrünk, ha később kiszáll, a vezetőség által felvett leltár alapján készíthesse el az évi mérleget. Ha a leltár felvételekor nagyobb áruhiány merülne fel, arról azonnal központunk értesítését kérjük, hogy ellenőrünket a leltár felülvizsgálatára sürgősen kiküldhessük. Ugyancsak a leltározáshoz az adósok neveiről és tartozásaik összegéről egy kimutatást kell készíteni és az adósokkal tartozásait elismertetni. Ugy a leltár, mint a hitelkimutatás ellenőrünknek kiszállásakor átadandó. Jelen tanácsaink pontos végrehajtását kérjük.

Gazdasági vetőmagvaink árjegyzéke. Legutóbbi körfelhívásunkban közöltük lapunk útján a konyhakerti és virág vetőmagvaink árjegyzékét. Annak kiegészítésül tudatjuk szövetkezeteinkkel, hogy készletünk van az alább jelzett gazdasági magvakból is, melyekre kérjük a megrendelést sürgősen beküldeni, hogy az elszállításról még az idény előtt gondoskodhassunk. Miután készletünk nem túl nagy, a megrendeléseket a készlet arányában fogjuk eszközölni, hogy lehetőleg minde szövetkezetnek tudjunk juttatni. A magvak mind cca. 90% csiraképességűek és tisztítottak.

Fehér, olajbogyó alaku répa mag 1 kg. 16 lei; eckendorfi sárga répamag 1 kg. 16 lei; cukorrépamag 1 kg. 12'50 lei; lóheremag 1 kg. 13 lei; búkkönyvmag 1 kg. 2'40 lei.

Kaszák és kaszakellékek megérkeztek raktárunkba, tehát kívánatos lenne, ha a szövetkezetek eziránti szükségleteikről a rendelést azonnal beküldnék központunkhoz, nehogy e nehéz szállítási viszonyok következtében az áru tovább itása eáltal késedelmet szenvedjen. Ugy szintén kapa, ásó és lapát árukból is egyidejűleg kérjük a rendelést fel adni.

Az **áruszállítás** már régóta várt szabaddá tétele helyett legújában ismét korlátozták az áruforgalmat. Ezáltal csak újabb nehézségekbe ütközik a szövetkezetek megrendelt áruinak elszállítása. Jól lehet, raktárunkba már régóta elszállításra készen állanak a szövetkezetek rendelményei. Reméljük azonban, hogy a szövetkezeteinkkel való forgalmunk újbóli felvételére irányuló törekvésünk nem maradhat már sokáig eredmény nélkül és valamelyes módon ismét megkezdhetjük szövetkezeteinknek áruval való ellátását.

A mellékletet szerkesztli:
DR. HARMATH JÁNOS

A melléklet, tulajdonosa:

A „HANGYA” SZÖV. KÖZPONTJA NAGYENYED.

Kiadó:

TÖRÖK BALINT

az E. O. E. titkára.

Megjelenik hetenként.